

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na celi strani 32 K, na $\frac{1}{2}$ strani 16 K, na $\frac{1}{4}$ strani 10 K in na $\frac{1}{8}$ strani 6 K. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah šte. 3.

Št. 7.

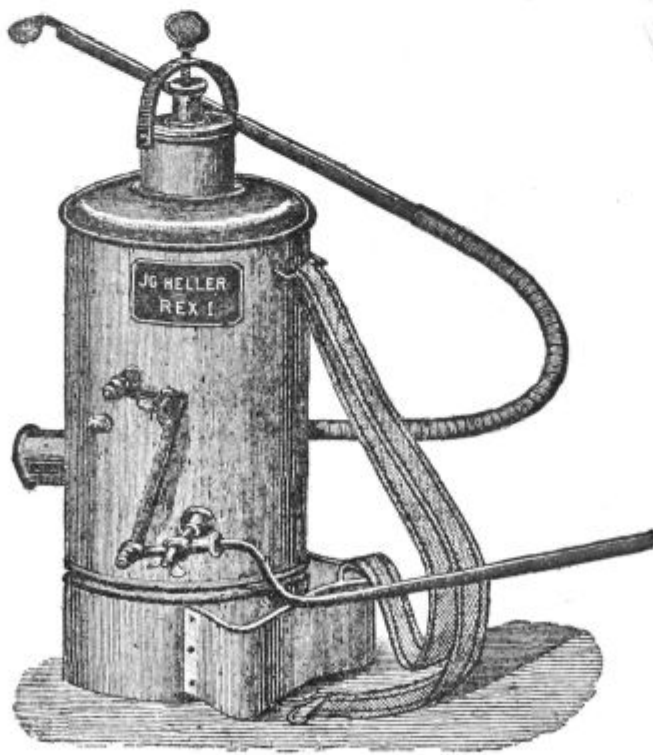
V Ljubljani, 15. aprila 1901. Leto XVIII.

Obseg: Žveplalnik »reks«. — Žveplajte trte. — Ali je dobro travnike spomladi prebrnati. — Delo, hoja, počitek in zdravje živine. — Kleti za sir. (Dalje.) — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

Žveplalnik »reks«.

Žveplanje trt proti grozdnim plesnobom je po vseh krajih, koder se ta bolezen pojavlja, neobhodno potrebno, ako naj si vinšček pridelak zagotovi. Za žveplanje so pa potrebne priprave, to so različni žveplalni mehovali in žveplalniki. O teh pripravah smo v tem listu že obširno razpravljali, jih več popisali in tudi prijavili njih podobe. Kar se tiče žveplalnih mehov, jih imamo več vrst, in vsak ima svoje dobre in slabe strani. Vinšček, ki hoče kupiti žveplalni meh zaradi njegove nizke cene, izbral si bode tistega, ki mu najbolj prija. Taki ročni žveplalni mehovali imajo vsi to dobro stran, da so poceni, a na drugi strani je delo z njimi težavno in počasno ter se z njimi veliko žvepla potrat. Nedvomno so veliko boljši nahrbtni žveplalniki, čeprav so dražji, kajti z njimi se laže, hitreje in bolj varčno žvepla. Večji strošek za tak žveplalnik se kmalu poplača, zato ga prav toplo priporočamo vinščakom, in

ako ga posameznik ne more kupiti, kupi naj ga več skupaj, ali vsaj dva, trije.

Podoba 21.

Ze lansko leto je družba priskrbovala svojim udom nahrbtnne žveplalnike, ki so bili prav dobri in so se ljudje z njimi prav pohvalili. Od lanskega leta sem so pa žveplalnike še boljšali, in tako bo družba priskrbovala letos svojim udom žveplalnik »reks«, katerega kaže podoba 21., in sicer ga bo dajala po 19 K z zavojem vred, torej za 1 K ceneje kakor lansko leto. Ta nahrbtnni žveplalnik izdeluje tvrdka Ig. Heller na Dunaju, ki je zanj porabila vse dosedanje nove iznajdbe in naprave, ki so se izkazale praktične. V dnu posode je podolgasta okrogla odprtina, v katero je vdejan majhno, a vendar dovolj veliko sito, da gre s pomočjo zadostnega pritiska od meha dovolj žvepla skozi. Nad sitom je vstavljena krtačica, ki se pregiba kakor nihalo. Ta krtačica se lahko sname in nadomesti z drugo, ako se izrabi. Meh je pod sitom in se goni obenem s krtačo. Da bi se žveplalnik zamašil, pri taki sestavi ni mogoče.

Množina žvepla, ki se razpršuje, se seveda da po potrebi uravnati. Posoda, v kateri je žveplo, nima kavčukove zapore, kar je tudi prednost, kajti kavčuk se obrabi in čez zimo postane krhek. Ves žveplalnik se da prav lahko narazen vzeti, je zelo priprosto sestavljen in zato vsega priporočila vreden.

Družba je nadobavila več sto teh nahrbtnnih žveplalnikov in jih bo oddajala svojim udom po znižani ceni 19 K z zavojem vred. Ker bo mogoče le onim naročnikom točno postreči, ki se pravočasno zglase, zato prosimo, naj se nam naročila takoj prijavijo.

Žveplajte trte!

Grozdna plesnoba se pri nas silno širi, in sicer ne samo po gorkih krajih naše Notranjske in Primorske, temveč tudi po Dolenjskem in Štajerskem. V prvih pokrajinah poznajo to trtno bolezen že 30 let, zato tamšnji vinščaki vedo ceniti njeno zatiranje, dočim na Dolenjskem in Štajerskem še ne poznajo dovolj škodljivosti te bolezni in tudi ne verjamejo dovolj raznim poukom ter le preradi poslušajo modrovanja neumnih praznovercev. Bodite prepričani, da je grozdna plesnoba huda trtna bolezen, da more trte celó popolnoma uničiti, in edino zanesljivo sredstvo proti nji je pravočasno žveplanje trt. Zato Vas vnovič pozivljemo, ker je sedaj čas žveplanja pred durmi: Žveplajte pridno svoje trte ter si pravočasno priskrbite žvepla in žveplalnikov.

Ne zanašajte se, da letos bolezni ne bo; žveplajte vseeno, kajti potem je žveplati prepozno, ko je bolezen že močno razširjena. Le pravočasno žveplanje bolezen prepreči in jo ustavi. Na Vipavskem nas je na pr. lansko leto izkušnja poučila, da je jako dobro prvič žveplati precej, ko se pokaže zarod.

V nastopnih vrstah še enkrat popišemo svojstva te bolezni in način, kako se zatira.

Grozdna plesnoba se nahaja v Avstriji že blizu 50 let ter povzroča po nekterih krajih veliko škodo, ako se ne rabi proti njej nikako sredstvo. Po Dolenjskem so to bolezen opazili šele v zadnjih letih. Da vinogradniki vsled te glive ne bodo prišli v tako žalosten položaj kakor so prišli vsled peronospor, se bodo morali takoj z vso odločnostjo poprijeti sredstev, kakeršna povsodi rabijo z najboljšim uspehom.

Grozdno plesnobo povzročajo majhne glive, kakor pri peronospori, ki se kakor tanke nitke razširjajo po zelenih organih. Ob straneh teh nitok (micelija) se tvorijo posebne izbuhnine (sesalne korenine, havstoriije), ktere se zajedo v nežne organe, posebno v jagode, ter srkajo iz njih sok. Ako glive popijejo sok, se seveda dotični organ ne more razvijati in se posuši.

Ta gliva napada grozdje in listje, toda škoda na listju je le malenkostna, dočim je škoda na grozdju prav velika. Grozd, napaden od te bolezni, je tak, kakor bi bil potresen s pepelom. Ker gliva prepreže vso jagodo in srka iz nje sok, se jagoda ne more razvijati, ostane le drobna, zleseni, naposled počni in se posuši. Tako ta plesnoba lahko uniči vso trgatav.

Ako je vreme gorko, se ta bolezen pokaže prav zgodaj, in sicer meseca maja, t. j. še pred cvetjem. Tedaj se pa ne razširja prav močno, temveč šele pozneje, ko postane bolj vroče.

Kakor druge bolezni, tako tudi ta ne napada vseh vrst in ne v vseh legah rastočih trt enako. Trte,

rastoče v bolj vlažnih krajih, so grozdni plesnobi bolj podvržene; manj pa ta bolezen napada nizko vzgojene trte in trte v neplevelnih vinogradih. Nizka vzgoja ima torej tudi glede na to bolezen prednost. Vinogradi morajo biti v splošno obrambo te bolezni vedno čisti.

Kot edino sredstvo se z najboljšim uspehom rabi žveplo. To mora biti prav fino zmleto, kakor moka; čim finejša, tem boljše. Žveplena moka je boljša od žveplenega cveta.

Za žveplanje se rabijo posebni, nalašč za to napravljene mehovi in nahrbtnni žveplalniki.

Žvepla naj se le v tistem vremenu, kadar ni nič vetra. Dalje naj se žveplanje opusti v mokrih dneh, kakor tudi tedaj, kadar je po listju rosa.

Če je po žveplanju vreme suho, je to jako ugodno za pokončanje bolezni, kajti vsled solnčnega pripekanja se začne žveplo nekako žgati, izpreminja se v žvepleno sokislino, in ta pokonča vse glive, ne pa žveplo kot takšno. Ako torej po žveplanju ni gorko, se z žveplanjem ne doseže zaželeni uspeh. Seveda s tem ni rečeno, da mora solnce ravno tisti dan močno pripekati; saj žveplo ostane dolgo časa na listih in grozdih, če ni kmalu po žveplanju dežja. Ako pa se pripeti to, je treba iznova požveplati.

Kakor pri pokončevanju peronospor, tako mora tudi tukaj sredstvo rabiti prav zgodaj, kdor hoče doseči dober uspeh. Prvo žveplanje se mora izvršiti še pred cvetjem, in sicer prav močno, drugo koj po cvetju; pozneje se pa žvepla le tedaj, če se tu pa tam pokaže bolezen še na kakem grozdu. Z uspehom žveplano grozdje ostane vedno zdravo in jagode se enakomerno debelijo. Žveplo, ktero je ostalo na jagodah, jim daje neprijetno zunanost, kar naj pa vinogradnika nikakor ne moti, ker to umazanost opere dež, predno se začne grozdje mecati. Malo pred trgatvijo naj se ne žvepla.

Ali je dobro travnike spomladi prebranati.

Na travnike se pri kmetijstvu vse premalo gleda, čeprav bi bilo to zelo potrebno, zakaj kmetovalec zahteva od njih od leta do leta več donoskov, in jih celo zahtevati mora, da dobi potrebne krme za svojo živino. Priprosto in lahko sredstvo doneske travnikov povišati je, če jih spomladi prebranamo. Žal, da še mnogi kmetovalci o tem koristnem delu nočejo nič vedeti, zakaj manjka jim razumnosti, ker menijo, da je tako delo nepotrebno ali celo škodljivo. Nastopne vrste naj bodo v pouk o tem važnem opravilu.

Prebranajo naj se travniki in pašniki v zgodnji pomladi, takrat, ko so se tla otalila in toliko posušila, da se zemlja ne prijemlje brane.

Delo naj se opravi skrbno. Da pa je to mogoče, je seveda potrebna dobra brana; najbolj pripravna v to svrhu je travniška brana za mah, kakeršne se dobivajo po tvornicah za kmetijske stroje, celo tudi pri ključavničarjih in kovačih.

Za silo je porabna tudi navadna njivska brana. Zastran branjanja bodi povedano, da za lahka tla in dobro oskrbovane travnike zadostuje, če se enkrat podolgem povlečejo. Če so pa travniki močno porasteni z mahom ali s plevelom, se priporoča dvakrat branati, in sicer podolgem in povprek, da je uspeh branjanja tem izdatnejši.

Korist branjanja pa je ta, da se travniška ruša zrahlja, plevel, mah, izruje in rani, krtine in mravljišča poravnajo. Tudi se more na ta način mešanec in umetni

gnoj, ki se je poprej raztrosil, oziroma semenje, ki se je posejalo, spraviti pod zemljo; vsled tega se gnoj poprej razkroji, seme pa zanesljiveje kali. V zrahljani zemlji pa zrak in toplota ugodneje vplivata in voda globokeje prodira v tla. To pa zopet stori, da sestavine zemlje bolje preperevajo in se rastlinske redilne snovi razkrajajo.

S tem, da se nekoliko rastlin izruje, dobijo ostale več prostora za svojo rast in se morejo čvrsteje in bujnejše razvijati. Pri brananju ranjene rastline poganjajo večkrat (na pr. detelje) tem bolj in rastejo čvrsteje. Iz vsega tega je razvidno, da dajo z brano obdelani travniki tudi več pridelka.

Da je to res tako, dokazal je profesor Andereg s skrbno prirejenimi poskusi, katerih uspeh je bil naslednji:

Parcela	pridelek sena
I. nepognojena in nepovlečena . . .	7'45 q
II. pognojena in nepovlečena . . .	16'66 "
III. nepognojena in povlečena . . .	15'50 "
IV. pognojena in povlečena . . .	31'26 "

Ta števila govore dovolj jasno; vsak kmetovalec naj bi si to dobro zapomnil.

Zato priporočamo brananje travnikov in pašnikov še enkrat kot potrebno gospodarsko delo, ki naj se opravlja z dobrimi travniškimi branami za mah. Ako si mali posestnik iz gmotnih ozirov take brane ne more omisliti, pa naj s svojimi sodruzi pri društvu skrbi za to, da jo kupi kmetijsko društvo in jo oddaja v splošno porabo. "Gosp. Glasnik."

Delo, hoja, počitek in zdravje živine.

Pri vzreji mlade živine gledé utrjenja in ohranjenja zdravja ne poznamo boljšega pripomočka kakor je hoja in kretanje v čistem zraku. Nedorastle živali, ktere večinoma stoje v zaduhlih in prevročih hlevih, se sčasoma omehkujejo ter so podvržene mnogim boleznim, one pa, ki se mnogo kretajo, so utrjene in bolj zdrave. Omehkušana živina pa zboli pri vsakem majhnem vzroku; nobena sapica je ne sme prepahati, a utrjena mnogo bolj kljubuje boleznim vplivom. Kmet-skemu dečku nič ne škoduje, če pozimi bosopet teče k sosedovim, gosposko dete pa zboli, če ga prepiha le majhen vetrič. Kmetška deca so utrjena, a gosposka omehkušana. Kakor je z otroki, baš isto velja tudi o živalih; pri obeh škoduje omehkuženost.

Poleti je treba žrebeta in sploh vso mlado živino zjutraj in zvečer spuščati na čisti zrak, kajti opoldansko solnce je prevroče. Za hladnega in vlažnega vremena pa izpodimo mlado živino tedaj na prosto, kadar je najbolj gorko, t. j. opoldne. Kdor si hoče odrediti zdravo in krepko živino, tisti naj tega ne opušča, kar velja posebno za bodoče delavne in plemenske živali. Mlado živino spuščamo na pašnike, ali jo izženemo v posebne, ograjene, blizu hleva nahajajoče se prostore, kterim pravimo tekališča. Kjer je le mogoče, oni naj bodo tekališča ravna, suha, travnata in dovolj velika. Zeló umestno je tudi, če se okoli ograje posade košata drevesa, ki dajo mnogo sence.

Kakor je mladim živalim v utrjenje in ohranjenje zdravja hoja neobhodno potrebna, ravno tako se prilaga utrjenosti živinici počitek na mehki nastelji. Kretanje in počitek se morata zaporedoma vrstiti, kajti ta red najbolj ugaja mladi živini. Nasproti temu pa prezgodnje delo pokvari vse, kar je pridobila pametna

vzreja. Zatorej vam zeló priporočam, da ne vprezate mlade živine prej, predno ni popolnoma dorastla.

Živino smemo naganjati k delu, za katero ima dosti močij, a preoblagati je ne smemo nikdar. Primerno delo utrdi živali ter jih ohrani zdrave, a pretirano delo vedno škoduje. Gospodar, ki živino preoblada in presili, je sam svoj sovražnik; kajti pregnano in preoblagano živinče pride kmalu ob moč, včasih pa tudi nevarno zboli. Konje najprej pohabi in pokonča dolgotrajna in hitra vožnja; za hitri tek jih smemo vprezati le za malo časa, ako jih hočemo ohraniti zdrave. Čim težji je voz, čim hitreje živina teka, čim dalj časa mora voziti, tem prej se pokonča, pohabi in zboli.*) Živali nikoli ne smejo delati do obnemoglosti in prevelike utrujenosti. Znano je, da se vol mnogo prej utruji od konja, torej ne smemo z volom nikdar toliko časa delati kakor s konjem. Precej po krmljenju ne smemo vpregati za hitro vožnjo; ako pa nas sili potreba vpreči nahranjenega konja, vozimo korakoma.

Priden delavec je vreden plačila. Ako je živina ves dan teško delala, mora dobiti dovolj dobre hrane ter mora imeti ponoči pokoj za počitek, za spanje in za nabiranje novih močij. Pa tudi podnevu moramo živini privoščiti odmora, da se oddahne in dositega najé. Hoja in primerno delo krepi zdravje, a baš isto nalogo ima tudi počitek. Delo porablja moči, počitek in klaja pa jih nadomeščata. Preobilno delo, kakor tudi predolgo počivanje je škodljivo zdravju; oboje se mora primerno menjavati. Narava sama nam podaja zato najboljši dokaz. Divje živali si iščejo hrane, tavajo dolgo okoli, dokler se ne nasitijo, a potem se vležejo utrjene k počitku. Ta naravni vzgled nas uči, da moramo tudi domači živini privoščiti dovolj počitka, da ne obnemore in da si nabere novih močij za bodoče delo. Čas odmora je različen; čim težavneje živina dela, tem več potrebuje počitka.

Konj počiva ležeč in stoječ. On leži, če ni preveč truden, samo 2 do 3 ure. Za navadne poljedelske konje računamo običajno za dan 8 ur dela, 8 ur počitka, 8 ur pa se porabi za krmljenje in prebavljanje. Veliko bolj jih ne smemo goniti, če jih hočemo ohraniti pri zdravju. Konji, kteri morajo jako težavno ali prav hitro delati, pa potrebujejo več počitka kakor poljedelski. Ponoči naj vlada v hlevu mir, kajti vsak, tudi najmanjši ropot zbudi in vznemiri konja. Dajmo konjem dovolj mehke in čiste nastelje; privežimo jih tako na dolgo, da se lahko vležejo in da morejo glavo položiti na tla.

Kleti za sir.

(Dalje.)

3. Vлага, soparjenje in zračenje.

Poleg toplote je tudi vlaga velike važnosti pri zorenju sira. Voda, ki je bila v mleku, se deloma odstrani tedaj, ko se sir vzame iz siratke, v kateri je raztopljen mlečni sladkor, dalje soli i. t. d., vendar je ostane vzlic temu še precejšen del v siru, ktera potem v kleti polagoma iz njega izhlapeva. Da se to izhlapevanje pravilno vrši, skušamo doseči s soljenjem (seveda s soljenjem v gorkih kletih) in z vravnavanjem zračne vlage v kletih. Čim bolj je zrak suh, tem bolj odteza vlago vlažnim telesom. Če je pa zrak že dovolj

*) O tem se lahko prepričaš pri poštnih konjih; najboljšje živali se pohabijo v 2 do 3 letih, da še za kmetijska dela niso več dovolj sposobne.

vlažen (z vlago skoraj nasičen), tedaj tudi izpostavljena mu telesa obdrže svojo vlago; da, še celo mogoče je, da jo jemlje iz zraka.

Mlad sir, kateri želimo da se osuši, mora potem-takem priti v suh zrak, sicer postane mazav ter obdrži preveč kipečih snovij v sebi; vlaga mu ostane na koži, ta pa kožo meči, vsled česar lahko nastane gnitje. Zrel sir se pa zopet v suhem prostoru preveč posuši, izgubi preveč na teži, dobi slabši okus, debelo in trdo kožo, je videti usnjat ter prične pokati.

V gorkih kletih naj bode po navedenih zahtevah 88 do 92 % vlage, v mrzlih shrambah pa 90 do 95 %. Skušnje so pokazale, da je zrak vobče v podzemeljskih kletih in shrambah dovolj vlažen in je vsled nizke topline tudi prej z vlago nasičen. Gorkejši zrak potrebuje več vode, da se nasiti, kakor mrzel, kar nam kaže naslednji primer: 1 kubični meter zraka potrebuje pri 0° C 4.87 gramov vodne soparice, da se nasiti, pri 5° C 6.79 gr, pri 10° C 9.37 gr, pri 15° C 12.76 gr in pri 20° C 17.16 gramov. V gorkih kletih, katere so izvečine pod zemljo, je torej treba posebnih naprav, da se v nje dovaža dovolj vlage. O teh pa bomo slišali pozneje.

Če je v kleti dovolj vlage, določajo sirarji skoraj povsodi le s svojimi čutili, čeprav je vlago še teže določiti kakor toplino, in vendar se pri merjenju topline poslužujemo toplomera. Kakor toplino, tako moramo tudi zračno vlago izraziti določno, v številih; to pa nam je mogoče le s pomočjo posebne priprave, katero imenujemo „vlagomer“ (psychrometer) in ki je v vsaki popolno urejeni sirarni potrebna.

Avgustov vlagomer obstoji iz dveh popolnoma enakih Celzijevih toplomerov, ktera pa kažeta tudi petinke stopenj. En toplomer visi prosto ter kaže zračno toplino, pri drugem je pa krogeljica ovita s finim, izpranim platnom, katero visi v posodavljeno posodico, z vodo napolnjeno. Po nitkah se potem vzdiguje voda neprenehoma (tako kakor petrolej po stenju v svetilki) navzgor ter končno izpuhteva na površju toplomerove krogeljice, v kateri je živo srebro. Ker pa izpuhtevanje povzroča mrzlo, vsled tega tudi ta „mokri“ toplomer kaže nižjo toplino, tako da oba toplomera kažeta neko razliko.

Čim vlažnejši je zrak, tem manj vlage more še v se vzeti, tem manjše je izpuhtevanje vode na krogeljici in tem manj mraza nastane; vsled tega je tudi razlika med suhim in mokrim toplomerom manjša. Če je pa zrak suh, tedaj je izpuhtevanje na toplomerovi krogeljici hitrejše in močnejše, ohlajenje je močnejše, in živo srebro vsled tega na toplomeru pade; toplomera nam kažeta večjo razliko. Z ozirom na razliko, katero nam kažeta toplomera, sklepamo na vlago zraka. Da pa nam ni treba vlage šele izračunati, kar je jako zamudno, pogledamo v Fleischmannove tabele, na katerih iz razlike toplomerov takoj lahko beremo, koliko je vlage.

Tabele rabimo na naslednji način:

Suhi toplomer kaže na pr. . . . 13.6° C in
mokri 12.4° „

torej je razlike . . . 1.2° C

Sedaj poiščemo v prvem navpičnem predelu tabele število 13.6 ter gremo v isti vrsti vodoravno naprej, da pridemo do drugega navpičnega predela nad katerim stoji število 1.2 (t. j. razlika). V tem slučaju bi dobili 86, t. j., resnična ali relativna vlaga znaša 86 %, ali v zraku se nahaja 86 % tiste vlage, katero zrak pri toplini 13.6° C sploh more v se vzeti. Porabo tabel kaže nam tudi naslednji primer:

Suhi toplomer ° C	Razlike med suhim in mokrim toplomerom											
	0.0	0.2	0.4	0.6	0.8	1.0	1.2	1.4	1.6	1.8	2.0	
13.0	100	98	95	93	90	88	86	83	81	79	76	
13.2	100	98	95	93	90	88	86	83	81	79	76	
13.4	100	98	95	93	90	88	86	83	81	79	77	
13.6	100	98	95	93	90	88	86	84	81	79	77	
13.8	100	98	95	93	90	88	86	84	81	79	77	

Črtasto označena so zgoraj omenjena števila. Ker opazovanja v kletih niso tako natančna kakor jih na pr. zahtevamo v meteorologiji, zato so tudi toplomeri in tabele razdeljene le v petinke %, kar za nas zadostuje. V posebne znanstvene namene ta vlagomer seveda ne zadostuje.

Glede oskrbovanja vlagomera je paziti na naslednje: Na mokrem toplomeru mora vedno biti snažno, že izprano platno; cunjica se ne sme več kakor dvakrat oviti okoli krogeljice; nad krogeljico jo je z nitjo dobro privezati, pod njo pa le lahko skupaj zdrgniti; tudi jo je treba vsak mesec premeniti, ker sicer neha vsrkavati. Podstavljeni kozarček naj bode vedno napolnjen s snažno vodo. Kadar hočemo vlago zvedeti, je to treba hitro storiti; roko je dajati pred usta in nos, da ne sopemo v toplomera, prej pa je tudi z roko pred mokrim nekoliko popahljati, da odpihemo mokri zrak, ki stoji nad kozarcem.

Če nam vlagomer kaže premalo vlage, tedaj moramo skusiti primanjkljaj na kakeršenkoli način v klet spraviti. To se zgodi, če kleti po tleh z gorko vodo polivamo, če vanje obešamo mokre sirne prte, posipujemo mokro žaganje pod police, ali postavljamo z vodo napolnjene posode na peč. Ako segrevamo kleti s parom, tedaj smemo par tudi naravnost v klet spustiti. Najbolje je pa, če soparimo kleti s posebnimi napravami, ktere imajo samosvojo kurjavo. Ta se nastavi najbolje v prostoru, kjer je osrednja kurjava, par se pa potem spelje po železnih ceveh v klet; na kratke razdalje zadostujejo tudi gumijeve cevi. V kleti se par sam povsod enakomerno razdeli (ne kakor toplina), zato ni treba, da bi na več krajih vanjo dohajal.

Ako je pa zrak v kleti prevlažen, obešati je vanjo suhe sirne prte, posipati suho žaganje in suho zemljo; izborna je šota, kjer jo imamo, tudi je dobro suho slamo v klet polagati. Postavljanje nizkih posod napolnjenih z žganim, neugašenim apnom je tudi zelo dobro.

Zmanjšanje vlage, ebenem pa tudi prememba zraka se doseže tudi s pravilnim prevetrovanjem ali zračenjem. Navadno se zrači s tem, da se odpirajo okna (seveda morajo biti na njih goste mreže da ne morejo muhe skozi nje). Pri tem zračenju je pa posebno paziti na to, da ni prepiha, ker ta siru posebno škoduje. Ker se pri odpiranju oken v kleti spreminja zračna toplina kakor tudi vlažnost, je treba paziti tudi na zunanji zrak ter uravnati čas in dolgotrajnost zračenja po zunanjem zraku.

Najbolje in najmanj nevarno je za sir, če kleti zračimo s primernimi prevetrovalniki, katerih pri novih sirarnicah ne sme nikoli manjkati. Zračilne cevi naj v kleti segajo deloma blizu tal, deloma pa v zgornjo polovico. Izpeljejo naj se potem najboljše v steni navzgor in skozi streho na prosto. Pri odprtinah v kleti

morajo biti seveda potrebne zatvornice, da je mogoče prezračevati po potrebi.

(Konec prihodnjih)

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 69. Imam dve leti starega junca, ki je božjosten. Junec se prične tresti, se naslanja na jaslji, slednjič pade na tla, malo poleži in potem napad kmalu neha. Kako naj junca zdravim? (M. P. v S.)

Odgovor: Božjast je navadno prirojena in ni ozdravljiva, zato je edino, kar morete narediti, da skrbite, da se žival ne poškoduje, kadar pade. Priporočamo Vam žival spitati in jo prodati mesarju.

Vprašanje 70. Ali se sme kravam, ki so se otele-tile, pokladati ovsena moka ali ne? Pri nas trdijo, da je sploh slabo pokladati govedi, kakeršnisibodi, ovseno moko med rezanico, temveč le cel oves. (J. Ž. v V.)

Odgovor: Ta trditev je popolnoma neutemeljena, kajti ravno narobe je res. Goved vsled svojega zobovja ovsu ne more tako prežvečiti, da bi ga potem popolnoma prebavila, zato gre mnogo ovsu neprebavljenega od nje. Krmljenje celega ovsu govedi je potratnost; zato ga kuhamo, tremo ali meljemo. Celo konj ovsu ne more popolnoma prežvečiti; zato povsodi tam, kjer skrbno in varčno gospodarijo, oves za delavne konje tró. Drugače je pa ovsena moka jako izborna klaja za doječe krave, ker ima v sebi veliko rudninskih snovij, ki pridejo teletu v prid, zlasti za razvijanje okostja.

Vprašanje 71. Imam lucerno, ki raste že četrto leto. Svetujejo mi, naj jo potresem z malcem. Ali bi imelo to kaj uspeha? Koliko naj malca potresem na oral in v kakšnem vremenu naj ga štupam? (J. P. v Š.)

Odgovor: Malec je žveplenokislo apno in ima to važno svojstvo, da veže hlapne amonijakove spojine, ki se razvijajo pri gnitju dušičnatih spojin. Malca se rabi na oral 150 do 200 kg, ter se lahko razsiplje v vsakem vremenu, najbolje ob dežju, in sicer jeseni ali pozimi. Najboljši uspeh ima na sprsteninski, lahki zemlji; nasprotno pa je učinek na peščenih in ilovnatih tleh neznamen. Ugodni učinki malca se kažejo le pri metuljnicah, kakor so na pr. detelja, lucerna, grašica itd. Iz tega razvidite, da malec samnasebi ni gnojilo in da ima le učinek na primerni zemlji, v kateri so dušičnate spojine, ki razvijajo jako redilni amonijak, ktere ga malec pridržuje, da ne uhaja v zrak. Veliko boljši učinek dosežete, ako lucerno pognojite s Tomasovo žlindro.

Vprašanje 72. Krava, ktera je dosedaj dojila in se ji je tele odstavilo, ne da več mleka, dasi ima veliko vime. Kaj je temu vzrok in ali imajo sosede prav, ki pravijo, da je kravi narejeno? (M. K. v Č.)

Odgovor: Sosede nimajo prav, če pravijo, da je kravi narejeno, temveč je njim nekaj narejeno v močganih, drugače bi ne trdili takih budalostij. Da krava zadržuje mleko, kadar se ji tele vzame, ni nič nenavadnega in se dostikrat pripeti, in sicer iz ljubezni do mladiča, t. j. iz nekega notranjega nagona zadržuje krava mleko za tele. Krava pa takole dela: S tem, da zadržuje sapo, stisne trebuh, kar naredi, da se žile v vimeni napolnijo s krvjo. Vsled velike množine krvi sesci ne prepuščajo mleka. V takem slučaju priporočajo v sesci vtakniti mlečne cevke, skoz ktere potem odteče mleko. Čez nekaj časa potem krava samaobsebi opusti pridrževanje mleka. Mlečne cevi se kupijo.

Vprašanje 73. Kaj je vzrok, da prekajeno meso v shrambi plesni. Jeli temu vzrok meso ali shramba? (A. S. v D.)

Odgovor: Plesnoba se razvija v zaduhlem, vlažnem in dovolj gorkem prostoru, zato je vzrok plesnobe na Vašem prekajenem mesu skoraj gotovo le neprimerna shramba. Hranite meso na zračnem in suhem kraju, pa gotovo ne bo plesnilo, vsaj ne močno. Plesnivo meso dobro zbršite s cunjjo, namažite je s špiritom in špirit potem zažgite. Špirit hitro pogori, ne da bi se meso kaj ožgalo, pri tem se pa zatire tros plesnobe. Posamezne kosce zavijte potem v nov časnikarski popir ter jih obesite v prostor, kakor smo ga gori priporočili. Tak zavoj iz popirja je zlasti ob gorkem času prav dober, ker varuje meso pred mrčesom. Popir naj bo pa potiskan, ker ravno ti-skarsko črnilo vsled svoje sestave dobro učinkuje. Ta učinek je pa tem boljši, kolikor bolj svež je tisk.

Vprašanje 74. Ali smem ozimno pšenico, med katero sem vsejal deteljo, pustiti, da dozori? (S. P. v Ž.)

Odgovor: Gotovo smete to, ker je dobiček od zrele pšenice večji kakor škoda, ki nastane zaradi tega, ker detelja v rasti nekoliko zaostane. Če bo poleti vreme ugodno, pa sploh ne bo škode, ker bo detelja imela čas, da se razvije.

Vprašanje 75. Tukajšnja sirarska zadruga je izvedela, da se dobi stroj (tehtnica) za preskušanje mleka. Zadruga si misli ta stroj napraviti, ki menda stane 60 glđ. Ali se s tem strojem res spozna, če je mleku prilita voda, ali stroj le pokaže, če je mleko samonasebi slabše ali boljše? (J. Z. v S.)

Odgovor: Vi menda mislite pripravo za preskušanje mleka, ktere ga je izumil dr. Gerber in ki se imenuje Acid-Butyrometer. S to pripravo se določa le množina tolšče v mleku, iz ktere se seveda da sklepati, če je kaj vode prilite ali ne. Take priprave so različne velikosti in se da z njimi 2, 4, 8 ali 16 preskušanj naenkrat narediti. Pri trdki „Alfa-Separator“ na Dunaju stanejo 60, 90, 120 oziroma 170 kron. Pri pripravah, naročenih po naši družbi, se dobi 10 % popusta.

Vprašanje 76. Moj konj je dobil smoliko, in kadar pije vodo, mu teče nazaj skoz nosnice. Kaj je ukreniti, da se ta bolezen ozdravi? (J. J. v Z.)

Odgovor: Vaš konj nima smolike, temveč le vnetje grla in sapnika, bolezen, ktero naši ljudje imenujejo „kevžih“. Ta bolezen se zdravi takole: Žival postavimo v gorek hlev, jo poškopimo s terpentinovim oljem in jo dobro odenemo, da se nam ne prehladi. Grlo in dušnik se namažeta z mazilom iz živega srebra. Potem ovijemo vrat s kako blazino ali s kožuho, na ktere ga položimo v vodi namočeno in ožeto plateno cunjjo, tako da cunjja leži na vratu, blazina ali kožuh jo pa k vratu tišči. Konju se daje mehka klaja. Najboljša krma je trava. Voda za pijačo, v kateri se raztopi malo solitra ali Glavberjeve soli, ne sme biti mrzla, ampak postana. Priporočamo Vam pa na vsak način poklicati živinozdravnika.

Vprašanje 77. Jeli res, da se ne sme prenehati s pokladanjem klajnega apna, če se je enkrat pričelo, češ da potem živina močno shujša in ji škoduje in da je bolje ne pričet, če se ne misli redno pokladati. (L. K. v Št. J.)

Odgovor: Klajno apno ni tisto, kar je mišica, ktero konjem pokladajo, da se hitro zdebele. Če se s pokladanjem mišice naenkrat preneha, škoduje to konjem. Klajno apno je pa kaj drugega; t. j. fosforovokislo apno, rudninska snov, ki je važen del krme. Ako je v Vaši krmi dovolj fosforovokislega apna, potem sploh ni treba pokladati klajnega apna, ako ga pa ni, potem je to pokladanje priporočeno. Če s krmljenjem klajnega apna vidite uspeh pri živini, je dokaz, da krma sama zase nima v sebi dovolj fosforovokislega apna, in priporoča se, ne prenehati s pokladanjem apna, ker se izplača. Ako pa prenehate, bo pa živina tako uspevala, kakor pred pokladanjem; druge škode pa ne bo.

Gospodarske novice.

*** Sadno drevje družba še oddaja.** Vsled pomote pri štetju sadnega drevja se je sedaj, ob izvršeni odpošiljavi vseh naročil skazalo, da je v zalogi še precej visokodebelnih jablan, hrušek in češpelj. Preklicujemo objavo, da ne sprejemamo več naročil, temveč naznanjamo, da se drevje še oddaja. Drevje je še popolnoma nemuževno in je torej še 14 dni čas za saditev.

*** Pojasnila o rastlinskih boleznih in škodljivcih.** Kakor v prejšnjih letih pojasnjuje tudi v tem letu bakteriološki oddelek c. kr. kmet.-kemijskega preskušališča na Dunaju (II. Trunnerstrasse, 3) brezplačno vse bolezni rastlin, bodisi da so povzročene po glivah ali po mrčesih; daje tudi nasvete, kako jih zdraviti, ter sploh odgovarja na vsa vprašanja glede varstva kmetijskih rastlin. Na korist zadevi pa prosi imenovani oddelek, naj se natančno popiše bolezen, oziroma škodljivec, in naj se tistega, kar naj se preišče, pošlje dovolj.

*** Semenski oves in semenski krompir** sta pošla, zato se ne sprejemajo več naročila na to blago.

*** Pravega ruskega lanenega semena** ima družba še dovolj v zalogi.

*** Seme domače detelje in lucerne** ima družba vedno v zalogi in se naročila na ta semena sprejemajo vso pomlad.

*** Močna krmila**, t. j. razne oljne tropine, bo družba imela še toliko časa v zalogi, dokler ne pritisne vročina, ki bo onemogočila njih hranjenje.

*** Bakreni vitriol (galico) in žveplo** prosimo precej pričetj naročati, da bomo mogli, naročila pravočasno in tčno izvrševati. Zlasti prosimo gg. načelnike podružnic, naj naročila precej zbero in jih nam izročijo. Bakrana galica velja 61 K 100 kg, žveplo pa 14 K 100 kg. Žveplo se oddaja le v celih vrečah po 50 kg.

*** Trtne škroplilnice in nahrbtni žveplalniki** so že došli v Ljubljani in je mogoče vsako naročilo precej izvršiti. Škroplilnica stane z zavojem vred 17 K 50 h, žveplalnik pa 19 K isto tako z zavojem vred. Cene so znižane le za omejeno število, zato jih moremo oddajati po tej ceni le toliko časa, dokler je kaj zaloge.

*** Naznanjevalec oddaljenih neviht.** Profesor Bóžo (Boggio) v Leri (v Kataniji) je sestavil pripravo, ki naznanja ali belkži oddaljene nevihte. Pri sestavljanju svojega „naznanjevalca“ se je opiral — kakor Markoni pri svojem brzjavu brez žice — na prirodni zakon elektriškega valovanja. Elektriški pojavi se torej lahko zaznavajo v oddaljenih krajih, če elektriški valovi zadenejo ob pripravo, zanje občutno. — Božov nevihtokaz vsled svoje sestave kaže ali samo oddaljene, ali oddaljene in zelo oddaljene, ali pa bližnje, oddaljene in zelo oddaljene nevihte. Prirejen je nevihtokaz ali tako, da elektriške pojave zaznamuje, pišoč na popir črte, ali pa jih naznanja z zvoncec.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Seja glavnega odbora dne 1. aprila 1901.

Seji je predsedoval družbeni podpredsednik gospod ravnatelj Fran Povše, in navzoči so bili odborniki gg.: baron Lazarini, baron Liechtenberg, Pavlin, Rohrman, Witschl, dr. pl. Wurzbach in tajnik Pirc.

Glavni odbor je na poziv c. kr. kmetijskega ministerstva sestavil proračun državnih podpor za l. 1902.

Vsled poziva c. kr. kmetijskega ministerstva se je glavni odbor z veseljem izrekel za preosnovo družbene podkovske šole na moderni podlagi ter je pri tej priliki ukrenil tako postopati, da se družba ogne prevelikim denarnim žrtvam, katere ji je dosedaj nalagala podkovska šola.

Glede zakonskega načrta, da se zajec v vinorodnih krajih, pod gotovimi pogoji izvzame kot lovski žival, je poročilo prevzel odbornik gosp. Rohrman in se je ukrenilo, da se ta zadeva reši v prihodnji seji.

Za nove ude so bili predlagani in sprejeti gg.:

Mihevc Francišek, posestnik v Dol. Logatcu; Kolar Tomaž, posestnik v Čevici; Križaj Ivan, posestnik v Čevici; Petrovčič Anton, posestnik v Martinjem Hribu; Mihevc Jakob, posestnik v Martinjem Hribu; Zrimec Ivan, mesar v Spod. Gorjah; Bernard Josip, posestnik v Zasipu; Vogelnik Josip, posestnik v Podhomu; Zalokar Matej, posestnik v Spod. Gorjah; Soklič Josip, posestnik v Spod. Gorjah; Repe Vinko, posestnik v Spod. Gorjah; Pretnar Anton, posestnik v Podhomu; Kunšič Josip, posestnik v Gorjah; Jan Jakob, posestnik v Podhomu; Pogačnik Anton, posestnik v Podhomu; Košmril Ljudevit, posestnik in mizar na Hribu; Debeljak Francišek, posestnik v Malem Logu; Debeljak Ivan, posestnik v Malem Logu; Turk Anton, posestnik v Malem Logu; Hočevnar Ignacij, posestnik na Potoku; Mencinger Martin, posestnik v Ribnem; Pretnar Anton, posestnik na Rečici; Podmilšak Ivan, posestnik v Petelinku; Bajuk Miko, posestnik in trgovec v Primosteku; Zorenč Francišek, posestnik v Trebčah; Novak Ivan, posestnik v Spod. Gameljnih; Šimenc Valentin, posestnik v Zaborstvu; Minatty Alojzij, posestnik in trgovec na Studencu; Bukovec Alojzij, posestnik na Straži; Remec Francišek, posestnik in gostilničar v Šmartnu; Zidarn Davorin, posestnik v Šmartnu; Turk Florijan, posestnik v Kertinovci pri Štjaku; Perz Alojzij, posestnik v Slovenski Vasi; Koscher Ivan, posestnik v Kočevju; Gastl Anton, ekonom v Štebnu; Schleicher Mihael, posestnik v Logavesi; Redenšek Josip, posestnik v Kompoljah; Štih Ivan, posestnik v Ilvoljah; Schneider Ivan, posestnik na Rečici; Jesenko Valentin, posestnik na Čežavi; Erlach Jakob, mesar v Dobju; Fortunat Anton, posestnik na Kamnem; Knap Andrej, posestnik in gostilničar v Cerknici; Ferkolj Ivan, posestnik na Vinem Vrhu; Vrezec Janko, nadučitelj v Ribnem; Pfeifar Ivan, posestnik v Sorici; Lahovič Ivan, posestnik v Hrastju; Živko Jakob, posestnik v Gornji Veličini; Košmril Josip, posestnik in trgovec v Retjah; Baraga Anton, posestnik v Malem Logu; Samsa Josip, posestnik v Malem Logu; Jurič Josip, p. d. Vak, posestnik v Kovičah; Mečina Gregor, p. d. Vanšo, posestnik na Otoču; Škrlič Jakob, posestnik in urar v Žužembregu; Obat Josip, cerkovnik v Dekanih; Jenček Blaž, posestnik v Studenem; Furlan Lovro, posestnik v Studenem; Lampe Francišek, posestnik v Studenem; Milavec Ivan, posestnik v Studenem; Milavec Francišek, posestnik v Studenem; Mihelčič Lovro, posestnik v Studenem; Grželj Ivan, posestnik na Belskem; Kolenc Gregor, posestnik na Belskem; Požar Ivan, posestnik na Belskem; Simčič Peter, posestnik na Belskem; Medle Ivan, posestnik v Dol. Suhadolu; Rodič Francišek, posestnik v Tomažji Vasi; Vidmar Ivan, posestnik v Dobovem; Mohar Anton, posestnik v Sred. Grčevju; Novak Anton, posestnik v Dolenji Vasi; Knafelc Miha, posestnik v Srebrničah; Andoljšek Bernard, nadučitelj v Mirni Peči; Jenko Ivan, posestnik v Gor. Straži; Barbo Anton, posestnik v Dol. Kamenci; Perko Francišek, posestnik Draženvrhu; Kropivnik Andrej, posestnik na Zgor. Brniku; Črnogoj Ivan, ekonom minorskega konventa v Ptuj; Prazen Matevž, posestnik v Radečah; Čot Francišek, posestnik v Radečah; Urbajs Anton, posestnik v Hrastniku; Vesel Ivan, posestnik v Srednji Vasi; Gregorič Ivan, posestnik v Srednji Vasi; Košmril Ivan, posestnik v Retjah; Milavec Andrej, posestnik in mlinar v Malnih; Modrijan Ivan, posestnik in mlinar v Malnih; Novak Josip, usnjar in posestnik v Trojanah; Nagode Ivan, posestnik v Podklancu; Šuštar Francišek, posestnik na Selu; Šuklje Francišek, dvorni svetnik itd. v Kandiji; dr. Vojska Andrej, c. kr. višesodni svetnik v Novem Mestu; Valka

Tomaž, c. kr. nadinženir v Novem Mestu; Ženko Ivan, posestnik v Šmihelu in vpok. žandarmerijski stražmojster v Ljubljani; Jeraj Francišek, posestnik v Zadrugi; Lavrič Matija, posestnik na Hribu; Urek Anton, posestnik v Stari Vasi; Janežič Miha, posestnik v Župelevcu; Stazinski Nikolaj, župni upravitelj v Čatežu; Bartol Josip posestnik na Hribu; Mohar Ivan, posestnik na Hribu; Lukman Josip, posestnik v Črnem Vrhju; Florijan Karol, posestnik v Kaplji; Krese Anton, gostilničar in posestnik v Šalkovi Vasi; Maček Jakob, posestnik v Spod. Gameljnah; Fajfar Matevž, posestnik v Dražgošah; Poženel Matevž, posestnik v Črnem Vrhju; Rupnik Francišek, posestnik v Črnem Vrhju; Skvarča Ivan, posestnik v Črnem Vrhju; Vrč Ivan, posestnik v Črnem Vrhju; Trkman Matija, posestnik v Strmecu; Grebenec Anton, posestnik na Brezjah; Pirc Andrej, posestnik v Ravnem; Gričar Karol, posestnik v Kočnem; Pirc Ignacij, posestnik v Veliki Vasi; Gorenec Alojzij, posestnik v Ardu; Srpčič Andrej, posestnik v Gorici; Skvarč Anton, posestnik v Skopicah; Zehner Ignacij, posestnik v Trški Gori; Levičar Josip, posestnik v Guntab; Kerin Josip, posestnik v Cesti; Božič Anton, posestnik v Verhuljah; Arh Ivan, posestnik v Kobilah; Jane Fran, posestnik v Ješevcu; Debevec Alojzij, posestnik v Ardu; Vrhovšek Ivan, posestnik v Malem Pudlogu; Kerin Martin, posestnik v Senušah; Gričar Josip, posestnik v Dol. Pijavškem; Pavlin Fran, posestnik v Sred. Pijavškem; Tomažin Alojzij, posestnik v Smedniku; Vanič Karol, posestnik in strojar v Krškem; Bambič Valentin, posestnik v Travniku; Mikolič Matevž, posestnik v Travniku; Rus Ivan, posestnik v Travniku; Košak Jurij, posestnik v Njivicah; Jereb Ivan, posestnik v Praprotni Polici; Rifelj Anton, posestnik v Gor. Grčevju; Kljun Ivan, posestnik v Škofljah; Bralno društvo v Črnicah; Lešnik Vincencij, posestnikov sin v Zgornji Velični; Kralj Martin, posestnik v Stari Vasi; Demšar Marija, posestnica v Dolenji Vasi; Zagorec Francišek, posestnik v Zgor. Tepah; Johant Josip, posestnik v Tržišču; Jaklič Josip, graščinski oskrbnik v Radelci; Kurent Josip, sluga kranjske hranilnice v Ljubljani; Petrič Anton, posestnik v Planini; Pečenko Ivan, posestnik v Brju; Žvan Ana, posestnica v Hrušici; Levstek Ivan, posestnik v Travniku; Andrijašič Josip, posestnik in zastopnik banke Slavije v Črnem Kalu; Rožman Martin, posestnik v Curnovcu; Jakše Anton, posestnik v Uršnih Selih; Witline Marija Ana, posestnica in poštarica v Čermošnicah; dr. Weibl Rudolf, okrož. zdravnik v Toplicah; Zgonec Francišek, posestnik v Borovnici; Krajec Mihael, posestnik v Doleh; Turšič Ivan, posestnik v Brezovici; Suhadolnik Josip, posestnikov sin v Sabočevem; Petrovčič Josip, posestnik v Doleh; Turšič Josip, posestnik v Brezovici; Kozjak Francišek, učitelj v Borovnici; Stražar Ivan, posestnikov sin Borovnici; Hren Francišek, posestnik v Drašici; Mazi Matevž, posestnik v Borovnici; Švigelj Francišek, posestnikov sin v Borovnici; Cerh Anton, posestnik v Borovnici; Gregurka Francišek, posestnik v Doleh; Drašler Francišek, posestnik v Borovnici; Mavec Josip, posestnik v Drašici; Pirc Gustav, učitelj v Borovnici; Kržič Jurij, posestnik v Brezovici. Mohorč Ivan, posestnik v Ljubljani; Košan Jakob, posestnik v Št. Janžu; Spic Ivan, grašč. oskrbnik na Grmačah; Kobe Mihael, posestnik v Radencih; Kašman Anton, trgovec v Gabrovski; Podgoršek Ivan, posestnik v Vodicah; Mikulič Matevž, posestnik v Travniku; Rus Ivan, posestnik v Travniku; Levstek Ivan, posestnik v Travniku; Mikulič Andrej, posestnik v Travniku; Slavinec & Šelekar, trgovec v Šmartnu; Šterk Josip, posestnik v Loki; Škof Josip, posestnik na Brezju; Povšič Josip, posestnik v Slančjem Vrhju; Zorko Vincencij, posestnik na Trški gori; Stoviček Karol, grašč. oskrbnik v Šrajbarjevem Turnu; Kmetič Martin, posestnik v Vinem Vrhju; baron Lazarini Francišek, c. kr. okr. komisar v Krškem; Petrovčič Francišek, posestnik v Postojni; Omahen Gustav, c. kr. notar v Postojni; Staudegger Ivan, posestnik v Libeličah; Tratnik Francišek, posestnik v Irčji Vasi; Vranešič Danijel, posestnik v Dragoševcih; Vester Ivan, posestnik v Zgor. Gorjah; Kobal Ivan, sedlar v Spod. Gorjah; Kordiš Josip, posestnik v Malem Logu; Mandelj Francišek, posestnik in župan v Farskem

Kalu; Pajk Josip, posestnik v Metnaju; Košmrl Anton, posestnik v Retjah; Jankovič Jernej, posestnik v Kalu; Gramaticopolo Štefan, trgovec pri Sv. Lovrencu; Milnerič Tomaž, posestnik Želučah; Šelander Ivan, posestnikov sin v Želučah; Kolenec Anton, posestnik v Gornjem Gradu; Brus Luka, trgovec v Spod. Idriji; Lebar Jernej, posestnik v Trojanah; Šelko Matija, posestnik v Loki; Glušič Alojzij, posestnik v Dragi; Vrhovec Matevž, posestnik v Horjulu; Cergol Jakob, posestnik v Suhorju; Suša Anton, posestnik v Suhorju; Volk Anton, posestnik v Suhorju; Biščak Josip, posestnik v Suhorju; Zore Francišek, posestnik v Stanu; Drčar Ivan, posestnik v Brezovci; Cizej Tomaž, posestnik v Prekopi; Šlibar Gašper, posestnik v Prekopi; Peruzzi Franciška, posestnica v Lipah; Kern Mihael, posestnik v Primskovem; Lokar Ivan, posestnik v Primskovem; Bevc Josip, posestnik v Lukovici; Lončar Francišek, posestnik v Spod. Kosezah; Bralno društvo »Kras« v Skopem; Kastelec Anton, posestnik v Vrhpolju; Brinovec Ivan, posestnik v Stanu; Likar Anton, posestnik v Sred. Kanomlji; dr. Portik Ivan, okrož. zdravnik v Vel. Lašičah; Kunšič Josip, p. d. Konjč, posestnik na Blejski Dobravi; Bajec Anton, posestnik v Podkrajju; Jug Matevž, učitelj na Colu; Rovar Andrej ml., župan in posestnik na Colu; Kastelec Jakob, posestnik in trgovec v Velikem Vrhju; Hribar Ernest, posestnik na Vrhnikih; Molek Ivan, posestnik v Bojanji Vasi; Kobal Margareta, posestnica v Zg. Kašlju; Mrliak Jernej, posestnik v Rovtah; Likar Ignacij, posestnik v Medvedjem Brdu; Prestopec Josip, posestnik v Javorju; Vedlin Anton, blagajnik posojilnice v Radovljici; Fenda Jernej, posestnik na Primskovem; Rogelj Ivan, posestnik in kovač na Primskovem; Zupan Jakob, posestnik na Primskovem; Drinovec Valentin, posestnik v Struzevem; Mikulič Ivan, posestnik v Travniku; Kobal Anton, posestnik v Vrhpolju; Oblak Ivan, posestnik v Borovnici; Debevec Jakob, lovski in gozdni čuvaj na Pokojišču; Lebez Ivan, krojaški mojster v Borovnici; Fajfar Ivan, posestnik v Gorenjah; Zupan Ivan, posestnik v Gorenjah; Milič Ivan, posestnik v Slivni; Guštin Anton, posestnik v Metliki; Zidar Alojzij, posestnik v Dolu; Gorišek Matevž, posestnik v Zideh; Svetina Matevž, posestnik v Žirovnici; Komatar Ivan, posestnik v Štefani Vasi; Ribnikar Francišek, posestnik v Dobrem Polju; Kalan Lorenc, posestnik v Vojškem; Culot Franjo, lekarnar in posestnik v Klanjcu; Jagodič Alojzij, posestnik v Loki; Bartol Jakob, posestnik na Hribu; Levstek Josip, posestnik v Travniku; Golob Anton, posestnik v Polici; Krese Ivan, c. kr. okr. komisar v Novem Mestu; Prosenik Ignacij, posestnik v Peklu; Gilly Josipina, posestnica in c. kr. poštarica v Višnji Gori; Meglič Andrej, posestnik pri Sv. Ani; baron Starnfeld Alfred, graščak v Dolu; Justin Josip, posestnik na Breznici; Razboršek Josip, posestnik v Zideh; Perdan Josip, trgovec v Ljubljani; Pungersič Josip, posestnik v Štritu; Tomšič Ignacij, mlinar na Vrhnikih; Vinarsko in sadjarsko društvo v Rihemberku; Mramor Miha, posestnik v Novem Mestu; Barborič Karol, trgovec v Novem Mestu; Ogorevc Josip, trgovec v Novem Mestu; Jeglič Rudolf, c. kr. stotnik v Ljubljani; Slamnik Andrej, trgovec v Spodnjih Gorjah; Resnik Ivan, posestnik v Lučah; Fatur Alojzij, posestnik v Zagorju. Česnik Ivan, posestnik v Zagorju; Kastelec Francišek, posestnik v Motnaji; Bralno društvo v Gojačah; Vidic Anton, posestnik na Rečici; Zupančič Josip, posestnik v Ribnem; Zalokar Francišek, posestnik v Gradu; Svetina Jakob, posestnik v Bodeščah; Valjavec Francišek, gostilničar v Želečah; Bitenc Anton, posestnik v Zgor. Šiški; Tomšič Anton, posestnik v Knežaku; Slavec Josip, posestnik v Knežaku; Škrlič Anton, posestnik v Knežaku; Dovgan Anton, posestnik v Knežaku, Škrlič Ivan, posestnik v Knežaku; Šircelj Anton, posestnik v Knežaku; Tomšič Josip, posestnik v Knežaku; Šircelj Ivan, posestnik v Knežaku; Tomšič Anton, posestnik in gostilničar v Knežaku; Slavec Ivan, posestnik v Knežaku; Fatur Matija, posestnik v Knežaku; Keš Josip, posestnik v Knežaku; Novak Jakob, posestnik v Knežaku; Tomšič Josip, posestnik v Knežaku; Tomšič Ivan, posestnik v Knežaku; Sedmak Jakob, posestnik v Knežaku; Česnik Jakob, posestnik v Knežaku; Šajn Anton, posestnik v Knežaku; Milavec

Josip, posestnik v Knežaku; Smrdelj Josip, posestnik v Knežaku; Fatur Miha, posestnik v Knežaku; Škrlj Ivan, posestnik in gostilničar v Knežaku; Tomšič Anton, posestnik v Knežaku; Gašperšič Alojzij, posestnik v Baču; Slavec Ivan, posestnik v Baču; Tomšič Jurij, posestnik v Baču; Nuncija Anton, posestnik v Baču; Tomšič Anton, posestnik v Baču; Fatur Anton, posestnik v Baču; Tomšič Ivan, posestnik v Baču; Kete Valentin, kovaški mojster v Baču; Nuncija Andrej, posestnikov sin v Baču; Kuderca Gregor, posestnik v Baču; Strle Josip, posestnik v Koritnicah; Tomšič Matija, posestnik v Koritnicah; Tomšič Anton, posestnik v Koritnicah; Pavlovce Jurij, posestnik v Koritnicah; Strle Jakob, posestnik v Koritnicah; Delost Andrej, posestnik v Koritnicah; Smrdelj Anton, posestnik v Knežaku; Tomšič Ivan, posestnik v Koritnicah; Mali Ivan, trgovec in posestnik v Škofji Loki; Dolenec Francišek, posestnik v Vipavi; Nosan Ivan, c. kr. deželne sod. svetnik in posestnik v Vipavi; Skuk Anton, trgovec v Vipavi; Žabkar Francišek, posestnik v Bregah.

Št. 2886.

Razglas

c. kr. deželne vlade za Kranjsko z dne 16. februvarija 1901, št. 2868., o veterinarinopolijskih odredbah zoper uvažanje prasičev iz Ogerske in Hrvaško-Slavonske na Kranjsko.

C. kr. ministerstvo za notranje stvari je z razglasom z dne 15. februvarija 1901, št. 5057., ukazalo nastopno:

Ker se je svinjska kuga zanesla v tostransko ozemlje, je ministerstvo za notranje stvari prepovedalo uvažati prasiče iz ogerskih županijskih sodišč Besenyő (velika županija Bistrica-Nasod), Spodnji-Regen z všteto mestno občino Sas-Regen, Zgornji-Regen (velika županija Maroš-Torda) in Teke (velika županija Koloča) na Ogerskem v kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru.

Dalje je na podstavi odredbe, ki so jih ukrenila pristojna c. kr. obmejna okrajna glavarstva in jih je potrdilo c. kr. spodnjeavstrijsko namestništvo zaradi svinjske kuge prepovedano v tostransko ozemlje uvažati prasiče iz županijskega sodišča Malacka (velika županija Požun) na Ogerskem.

Razveljavljene pa so prepovedi, vsled katerih je bilo zaradi zanesene svinjske kuge prepovedano uvažati prasiče iz županijskih sodišč Mohač, Pečvarad (velika županija Baranja), Kapuvar in Šopron (velika županija Šopron) na Ogerskem, kakor tudi iz okrajev Belovar, Garešnica in Grubišno polje (velika županija Bjelovar Križevci) na Hrvaško-Slavonskem.

Prepovedi, vsled ktere se v zmislu obstoječega dogovora po členu I., odstavek 2., ministrskega ukaza z dne 22. septembra 1899 (drž. zak. št. 179) do 40. dneva po popolnem prenehanju kuge ne smejo uvažati prasiči iz občin Hidaš (županijsko sodišče Pečvarad), Pisanica velika, Severin (okraj Belovar) in iz njih sosednjih občin, ki so bile okužene s svinjsko kugo, se ne dotika razveljavljanje zoper omenjene okraje izdanih prepovedij.

To se dodatno k razglasu c. kr. ministerstva z dne 8. februvarija 1901, št. 3953, oziroma k tukajšnjemu razglasu z dne 9. t. m., št. 2427., daje na občno znanje.

Predstojajoče odredbe stopijo takoj v veljavnost.

V Ljubljani, dne 16. februvarija 1901.

Št. 5622.

Razglas.

Na podstavi ces. ukaza z dne 15. septembra 1900, drž. zak. št. 154., s katerim so bila premenjena nektera določila ces. ukaza z dne 2. maja 1899, drž. zak. št. 81., o odvracanju in zatiranju svinjske kuge, in v zmislu ukaza ministrstev za notranje stvari, za pravosodje, za trgovino, za železnice in za poljedelstvo z dne

18. septembra 1900, drž. zak. št. 155., se v sporazumljenju s c. kr. kmetijsko družbo za Kranjsko razglasa za II. četrtletje 1901 nastopna

vrednostna tarifa

za vsak kilogram žive teže pri zdravih prasičih za rejo, da se določi odškodnina po določenih člena I., § 3. b, ces. ukaza z dne 15. septembra 1900.

A. Prasiči za rejo deželnega plemena:

1.) Prasički do 3 mesecev	K 110
2.) Prasiči do 1 leta	» 1 —
3.) Prasiči nad 1 leto	» — 90

B. Prasiči za rejo iz križanja z angleško pasmo:

1.) Prasički do 3 mesecev	K 130
2.) Prasiči do 1 leta	» 110
3.) Prasiči nad 1 leto	» 1 —

C. Prasiči za rejo

čistega plemena (angleški), importirani ali doma zrejeni:

1.) Prasički do 3 mesecev	K 2 —
2.) Prasiči do 1 leta	» 150
3.) Prasiči nad 1 leto	» 120

Za one prasiče, ki so bili uradoma zaklani in se je pri njih našlo, da so bili okuženi, se s pridržkom določil §§ 5. in 6. ces. ukaza z dne 15. septembra 1900, toda brez drobu v popolnoma iztrebljenem stanju, daje povračilo iz državnega zaklada samo v znesku 50 odstotkov zgoraj navedene vrednostne tarife. Pri plemenskih prasičih pa pristojna k po gori navedenih vrednostnih postavkih dognanim odškodninam še 25 % dodatek (§ 3. c ces. naredb z dne 15. septembra 1900).

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 8. aprila 1901.

Listnisa uredništva.

J. K. v P. Streha iz epeke ima prednost, da je bolj varna pred ognjem, kar pa tudi ni nepogojno resnično, kajti če ogenj pride od spodaj, je težko in nevarno gasiti. Streha iz skodel ima mnogo prednosti, zlasti je trpežna in zahteva malo popravil, če so skodle dobre. Skodle se narede trpežnejše, če se namočijo v vročem karbolineju, a le v pravem, kateri ne gori. Edini pravi karbolinej je oni od trdke Avenarius; vsi drugi so malo vredni izdelki, ki večinoma gore.

J. P. v Ž. Divje meso tako odstraniti, da se ne ponovi in se rana pravilno zaceli, prepustite izkušenemu živinozdravniku.

J. J. v Z. Da Vaša živina zid liže, jasli gloda in žimo žre, je dokaz, da Vaši klaji primanjkuje rudninskih snovi. Pokladajte živini klajno apno, pa bo to prenehalo in živina se bo vrhu tega bolje redila. — Če je pašna pravica zastarana in je postala služnost, je ne morete drugače odstraniti kakor z odkupom. — Gozdno nadzorstvo ima pravico na pogodbenem svetu, ki je v katastru vpisan kot gozd, zabraniti pašo. Na takem svetu tudi oni ne sme pasti, ki ima služnost do paše. — Soseba ne morete prisiliti, da bi svoje drevje posekal.

J. Ž. v D. Če je pašna pravica zastarana, je ne morete drugače odpraviti kakor z odkupom. Pri glavarstvu Vam morejo vse razjasniti, ker se je v Vašem slučaju ozirati na razne okoliščine, katerih mi ne poznamo.

J. R. v M. Mokroto na visečem svetu prav lahko odstranite s podzemeljskimi jarki, ktere napolnite s kamenjem. — O obrezovanju trte najdete vse potrebno nadrobno pojasnjeno v Gombačevi knjižici »Novo vinogradništvo«. — Tako poškodovano jablano je najbolje izkopati in sežgati.